

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2017 m. spalio 18 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Mefodijos Povilaitienės, Donato Vansevičiaus ir Liudmilos Zaborovskos (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo Vidmanto Matučio skundą atsakovei Visuomenės informavimo etikos asociacijai dėl sprendimo panaikinimo.

Teismas, išnagrinėjęs bylą,

n u s t a t ė:

Vilniaus apygardos administraciniame teisme 2017 m. birželio 29 d. gautas pareiškėjo Vidmanto Matučio skundas, kuriame jis prašo panaikinti Visuomenės informavimo etikos komisijos (toliau – Komisija) 2017 m. gegužės 31 d. sprendimo 1 punktą, kuriuo Komisija nusprendė, jog Vidmantas Matutis, būdamas Jūrinės kultūros koordinacinės tarybos prie Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos narys ir tuo pačiu metu rengdamas ir skelbdamas publikacijas „Asmenybių sąrašas sukėlė audrą“ („Jūra“, 2016 m. birželio 20 d.) ir „Į buriavimo mokyklą – per galvas“ („Jūra“, 2016 m. lapkričio 14 d.), kuriose buvo aptariami šioje taryboje svarstomi klausimai, ir neinformuodamas auditorijos apie savo sąsajas su taryba, pažeidė Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso (toliau – Etikos kodeksas) 23 straipsnį (b. 1. 1–9).

Pareiškėjas nurodo, kad į Komisija Jūrinės kultūros koordinacinė taryba prie Klaipėdos miesto savivaldybės (toliau – ir Taryba) su skundu kreiptis negalėjo, kadangi Klaipėdos miesto savivaldybės taryba jai nėra delegavusi funkcijų atstovauti teisiniuose ginčiuose. Taryba nėra nei fizinis, nei juridinis asmuo, ji nėra registruota Juridinių asmenų registre, neturi kodo, sąskaitos, antspaudo, buveinės, negali vykdyti teismo procesų. Taryba yra visuomeninė patariamoji institucija, vykdanči konsultanto funkcijas. Pareiškėjo teigimu, Komisija, priimdama nagrinėti Tarybos skundą, šurkščiai pažeidė Komisijos darbo reglamento 17 straipsnį, kuriame nustatyta, kad į Komisiją dėl visuomenės informavimo etikos pažeidimų gali kreiptis fiziniai ir juridiniai asmenys ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo tos dienos, kurią pažeidimas buvo padarytas. Straipsniai „Klaipėda užlies jūriniai metai“ (2015 m. gruodžio 28 d.) ir „Klaipėda išgrynins jūrinės asmenybės“ (2016 m. vasario 15 d.) yra pateikti parašyti daugiau kaip prieš 12 mėnesių. Komisija, konstatavusi, kad Vidmantas Matutis pažeidė Etikos kodekso 23 straipsnio nuostatas, priėmė vienpusišką sprendimą, visiškai neįsigilino ir neįvertino aplinkybių, kaip buvo kuriami ir skelbiami straipsniai „Asmenybių sąrašas sukėlė audrą“ ir „Į buriavimo mokyklą – per galvas“.

Pareiškėjas teigia, kad pirminis ginčo publikacijų šaltinis buvo klubo „Marinus“ interneto svetainė *albatrosas.lt*, kur buvo paskelbtos publikacijos „Jūrinių asmenybių sąrašas liko neišgrynintas“ (*albatrosas.lt*, 2016 m. birželio 17 d.) ir „Į buriavimo mokyklą – per galvas“ (*albatrosas.lt*, 2016 m. lapkričio 12 d.) su atitinkamomis nuorodomis į pareiškėjo sąsajas su JKKT. Visų publikacijų autorius yra tas pats, pirmoji publikacija, taip pat ir pavadinimas, buvo tik šiek tiek pakoreguoti, o antroji publikacija nebuvo koreguota visiškai, todėl pakanka nuorodos į galimą autoriaus interesų konfliktą tik pirminiame publikacijų šaltinyje. Pareiškėjas skunde nurodo, kad Taryba teikdama skundą Komisijai nepateikė pareiškėjo 2017 m. vasario 14 d. pareiškimo dėl galimo Etikos kodekso pažeidimo. Pats pareiškėjas šio pareiškimo negalėjo teikti Komisijai, nes 2017 m. vasario 14 d. Tarybos posėdis buvo uždaras. 2017 m. gegužės 31 d. Komisijos posėdyje buvo duoti melagingi, klaidingi Tarybos pirmininko parodymai. 2017 m. gegužės 26 d. raštu pareiškėjas prašė Komisijos atidėti Tarybos skundo svarstymą, kadangi tarp Komisijos ir jo šiuo metu yra nagrinėjama byla Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme, tačiau į pareiškėjo prašymą atsižvelgta nebuvo. Etikos kodekso 23 straipsnis prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsniui, kuris nustato, kad „žmogus turi teises turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti; žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas“, bei Lietuvos Respublikos Konstitucijos 35 straipsniui, kuriame nustatyta, kad „Piliečiams laiduojama teisė laisvai vienytis į bendrijas, politines partijas ar asociacijas, jei šių tikslai ir veikla nėra priešingi Konstitucijai ir įstatymams“.

Atsakovė Visuomenės informavimo etikos asociacija atsiliepime į pareiškėjo skundą prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą (b. 1. 102–105).

Atsakovė paaiškina, kad pagal Visuomenės informavimo įstatymo 46¹ straipsnio 3 dalies 2 punktą Komisija turi teisę savo iniciatyva nagrinėti profesinės etikos pažeidimus, kuriuos padarė viešosios informacijos rengėjai ar sklaidėjai informuodami visuomenę. Vertinant viešosios informacijos rengėjo veiksmų atitiktį profesinės etikos standartams nėra svarbu nei tai, ar Komisijai skundą pateikusios institucijos nuostatose yra numatyta tokia teisė, nei tai, ar toks skundas buvo apskritai. Skundžiamu sprendimu Komisija įvertino ne pareiškėjo santykius su Taryba, o jo elgesio su informacijos vartotojais (skaitytojais) atitiktį profesinės visuomenės informavimo etikos standartams – buvo įvertintos dvi konkrečios pareiškėjo publikacijos ir tai, ar jis pranešė skaitytojams apie savo galimus interesų konfliktus. Todėl Tarybos veiksnumas šiuo konkrečiu atveju įtakos skundžiamo Komisijos sprendimo teisėtumui ir (ar) pagrįstumui įtakos turėti negali.

Atsakovė nesutinka su pareiškėjo teiginiais, kad visų publikacijų autorius yra tas pats (pirmoji publikacija, taip pat ir pavadinimas, buvo tik šiek tiek pakoreguoti, o antroji publikacija nebuvo koreguota visiškai), todėl pakanka nuorodos į galimą autoriaus interesų konfliktą tik pirminiame publikacijų šaltinyje. Atsakovės teigimu, pagal Visuomenės informavimo įstatymo 54 straipsnio 1 dalies 3 punktą atsakomybė viešosios informacijos rengėjui netaikoma tik tuo atveju, jeigu jis nurodė pirminį informacijos šaltinį. Ginčo publikacijose nebuvo nurodyta, kad jos yra perspausdintos iš kitos visuomenės informavimo priemonės, todėl Visuomenės informavimo įstatymo 54 straipsnio nuostatos šiuo konkrečiu atveju netaikytinos. Pagal Komisijos darbo reglamento 17 punktą, skundas turi būti išnagrinėtas per 90 dienų nuo jo gavimo dienos. Tarybos skundas buvo gautas 2017 m. kovo 1 d., todėl jeigu Komisija būtų patenkinusi pareiškėjo prašymą atidėti skundo nagrinėjimą, ji būtų pažeidusi Komisijos darbo reglamente nustatytą skundų nagrinėjimo terminą. Pareiškėjo nurodytas teisminis ginčas Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme dėl anksčiau jo padaryto profesinės etikos pažeidimo niekaip nėra susijęs su ginčo publikacijomis. Apie numatomą Komisijos posėdį pareiškėjas buvo tinkamai informuotas Komisijos darbo reglamento 30 punkte nustatyta tvarka, jam buvo pasiūlyta pateikti paaiškinimus dėl skundo ir dalyvauti posėdyje, o prašymų surengti posėdį elektroninėmis ryšių priemonėmis iš pareiškėjo nebuvo gauta.

Teismas

k o n s t a t u o j a :

Byloje ginčas kilo dėl Komisijos 2017 m. gegužės 31 d. sprendimo 1 punkto teisėtumo ir pagrįstumo. Šiame punkte nuspręsta, kad pareiškėjas, būdamas Tarybos narys ir tuo pačiu metu

rengdamas ir skelbdamas publikacijas „Asmenybių sąrašas sukėlė audrą“ („Jūra“, 2016 m. birželio 20 d.) ir „Į buriavimo mokyklą – per galvas“ („Jūra“, 2016 m. lapkričio 14 d.), kuriose buvo aptariami šioje taryboje svarstomi klausimai, ir neinformuodamas auditorijos apie savo sąsajas su taryba, pažeidė Etikos kodekso 23 straipsnį.

Byloje nustatyta, kad Taryba 2017 m. kovo 1 d. raštu Nr. (1.27)-T5-6 kreipėsi į Komisiją su prašymu spręsti klausimą dėl galimų Vidmanto Matučio Etikos kodekso 23 straipsnio reikalavimų pažeidimų (b. 1. 10–11). Komisija 2017 m. gegužės 31 d. posėdyje išnagrinėjo Tarybos skundą dėl Vidmanto Matučio veiksmų ir nusprendė, kad pareiškėjas, būdamas Tarybos narys ir tuo pačiu metu rengdamas ir skelbdamas publikacijas „Asmenybių sąrašas sukėlė audrą“ („Jūra“, 2016 m. birželio 20 d.) ir „Į buriavimo mokyklą – per galvas“ („Jūra“, 2016 m. lapkričio 14 d.), kuriose buvo aptariami šioje taryboje svarstomi klausimai, ir neinformuodamas auditorijos apie savo sąsajas su Taryba, pažeidė Etikos kodekso 23 straipsnį („Dalyvaujant visuomeninėje veikloje žurnalistai, kurdami kūrinių, turi vengti interesų konflikto arba informuoti auditoriją apie sąsajas su tokia veikla.“) (b. 1. 15–16).

Pagal Visuomenės informavimo įstatymo 46¹ str. 3 d. 2–3 punktus, Komisija nagrinėja profesinės etikos pažeidimus, kuriuos padarė viešosios informacijos rengėjai ar skleidėjai informuodami visuomenę, asmenų skundus dėl viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų veiklos, galimai pažeidus Etikos kodekso nuostatas, taip pat viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų tarpusavio ginčus dėl Etikos kodekso pažeidimų. To paties straipsnio 6 d. nustatyta, kad Komisija dirba pagal jos patvirtintą Komisijos darbo reglamentą. Komisijos sprendimai dėl profesinės etikos ar kitų pažeidimų turi būti skelbiami nedelsiant tose pačiose visuomenės informavimo priemonėse, kuriose Komisija nustatė šiuos pažeidimus, ir šio įstatymo 44 straipsnyje nustatyta paneigimo paskelbimo tvarka.

Žurnalistų profesinės etikos taisyklės, kurių laikymąsi prižiūri Komisija, įtvirtintos Etikos kodekse. Jo preambulėje įtvirtinti pagrindiniai informacijos rengėjų ir leidejų veiklos principai, iš jų ir principas, jog žurnalistika teisinga ir sąžininga galima tik tada, kai žurnalistai naudojami įstatymais užtikrinta saviraiškos laisve, suvokia žiniasklaidos vaidmenį šiuolaikinėje visuomenėje ir atsakomybę už savo darbą, supranta, kad tokio pasitikėjimo pagrindas yra teisingumas ir nešališkumas, suvokia, kad svarbiausia žurnalistų pareiga yra gerbti tiesą ir visuomenės teisę į tiesą.

Etikos kodekso 23 straipsnyje nurodyta, kad žurnalistai, vykdydami savo profesinę veiklą, neturi teisės prisiimti jokių kitų įsipareigojimų, išskyrus profesinius įsipareigojimus viešosios informacijos rengėjui ir skleidėjui. Žurnalistų profesinė veikla nesuderinama su darbu valstybės ir vietos valdžios institucijose, dalyvavimu politinių partijų veikloje. Dalyvaujant visuomeninėje veikloje žurnalistai, kurdami kūrinių, turi vengti interesų konflikto arba informuoti auditoriją apie sąsajas su tokia veikla.

Pareiškėjas skunde abejoja, ar Taryba yra tinkamas subjektas kreiptis į Komisiją, kadangi ji nėra nei fizinis, nei juridinis asmuo.

Visuomenės informavimo įstatymo 46¹ straipsnio 3 dalies 2 punkte nurodyta, kad Komisija nagrinėja profesinės etikos pažeidimus, kuriuos padarė viešosios informacijos rengėjai ar skleidėjai informuodami visuomenę. To paties straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad į Komisiją gali kreiptis visi suinteresuoti asmenys. Teismas pažymi, kad Komisija gali nagrinėti profesinės etikos pažeidimus tiek savo iniciatyva, tiek pagal visų suinteresuotų asmenų skundus. Įstatymas nenustato subjektų, kurie negalėtų kreiptis su skundu į Komisiją, todėl pareiškėjo teiginiai, kad Taryba nėra tinkamas subjektas kreipiantis su skundu į Komisiją, yra nepagrįsti.

Pareiškėjas teigia, kad straipsniai „Klaipėdą užlies jūriniai metai“ (2015 m. gruodžio 28 d.) ir „Klaipėda išgrynins jūrines asmenybes“ (2016 m. vasario 15 d.) yra parašyti daugiau kaip prieš 12 mėnesių, todėl buvo pažeistas Komisijos darbo reglamento 17 straipsnis, kuriame nustatyta, kad į Komisiją dėl visuomenės informavimo etikos pažeidimų gali kreiptis fiziniai ir juridiniai asmenys ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo tos dienos, kurią pažeidimas buvo padarytas. Teismas atkreipia dėmesį, kad nagrinėjamu atveju buvo vertinamos pareiškėjo publikacijos „Asmenybių sąrašas sukėlė audrą“ („Jūra“, 2016 m. birželio 20 d.) ir „Į buriavimo mokyklą – per galvas“ („Jūra“, 2016 m. lapkričio 14 d.), kitos pareiškėjo publikacijos vertinamos nebuvo. Pažymėtina, kad Taryba skundą

dėl pareiškėjo Etikos kodekso pažeidimų pateikė 2017 m. kovo 1 d. (b. 1. 10–11), todėl pareiškėjo teiginiai, kad buvo praleistas Komisijos darbo reglamento 17 straipsnyje nustatytas 12 mėnesių terminas, yra nepagrįsti.

Pareiškėjas nurodo, kad Taryba teikdama skundą Komisijai nepateikė jo 2017 m. vasario 14 d. pareiškimo „Dėl galimo Etikos kodekso pažeidimo“.

Tai, kad Taryba nepateikė 2017 m. vasario 14 d. pareiškimo, nedaro skundžiamo sprendimo neteisėto. Nagrinėjamu atveju Komisija įvertino ne pareiškėjo santykius su Taryba, o jo elgesio su informacijos vartotojais (skaitytojais) atitiktį profesinės visuomenės informavimo etikos standartams, buvo įvertintos dvi konkrečios pareiškėjo publikacijos ir tai, ar jis pranešė skaitytojams apie galimą interesų konfliktą.

Pareiškėjas teigia, kad pakanka nuorodos į galimą autoriaus interesų konfliktą tik pirminiame publikacijų šaltinyje. Pirminis ginčo publikacijų šaltinis buvo klubo „Marinus“ interneto svetainė *albatrosas.lt*, kur buvo paskelbtos publikacijos „Jūrinių asmenybių sąrašas liko neišgrynintas“ (*albatrosas.lt*, 2016 m. birželio 17 d.) ir „Į buriavimo mokyklą – per galvas“ (*albatrosas.lt*, 2016 m. lapkričio 12 d.) su atitinkamomis nuorodomis į pareiškėjo sąsajas su Taryba. Pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju pirmoji publikacija buvo koreguota, todėl laikraščio „Klaipėda“ priede „Jūra“ paskelbta jos versija negali būti laikoma ta pačia publikacija ir ši visuomenės informavimo priemonė („Jūra“) bet kuriuo atveju privalo prisiimti atsakomybę už padarytus pirminiame informacijos šaltinyje (*albatrosas.lt*) paskelbtos informacijos pakeitimus bei už tai, kad publikacijose nebuvo paskelbta apie galimą jų autoriaus interesų konfliktą.

Pareiškėjas taip pat teigia, kad tarp Komisijos ir pareiškėjo vyksta administracinis ginčas Lietuvos vyriausiąjame administraciniame teisme dėl profesinės etikos pažeidimo, todėl Komisija turėjo laukti, kaip bus išspręstas šis ginčas.

Teismas pažymi, kad nagrinėjama byla nėra susijusi su pareiškėjo skundu, nagrinėjamu Lietuvos vyriausiąjame administraciniame teisme. Taip pat atmestini kaip neįrodyti ir pareiškėjo teiginiai dėl Komisijos šališkumo. Apie numatomą Komisijos posėdį pareiškėjas buvo tinkamai informuotas Komisijos darbo reglamento 30 punkte nustatyta tvarka (b. 1. 148), jam buvo pasiūlyta pateikti paaiškinimus dėl skundo ir dalyvauti posėdyje, o prašymų surengti posėdį elektroninėmis ryšių priemonėmis iš jo nebuvo gauta.

Remdamasis ištirtų rašytinių įrodymų visuma, teismas daro išvadą, kad Visuomenės informavimo etikos komisijos 2017 m. gegužės 31 d. sprendimo Nr. EKS-32/17 1 punktą yra teisėtas ir pagrįstas, todėl skundo tenkinti nėra pagrindo.

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 84–87 straipsniais, 88 straipsnio 1 punktu, 132 straipsnio 1 dalimi, 133 straipsniu,

n u s p r e n d ž i a :

Atmesti pareiškėjo Vidmanto Matučio skundą kaip nepagrįstą.

Sprendimas apeliacine tvarka per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, skundą paduodant tiesiogiai Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui arba per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Teisėjai

Mefodija Povilaitienė

Donatas Vansevičius

Liudmila Zaborovska